

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 31. broj

1. kolovoza 2024.

cijena 300 Ft

PETNO – Petrovo Selo i etnoglazba

FOTO: TAMÁS MAKRAI

11. stranica

Zlevanka, vino i tambure

4. i 5. stranica

Glazbena priča

7. stranica

Ivanjski festival

12. stranica

Poblize

Ljeto je vrijeme koje mnogi Hrvati iz Mađarske provode u Hrvatskoj. Tad se odvija usavršavanje nastavnika na otoku Pagu, hrvatski jezični kampovi za učenike, gostovanja KUD-ova duž hrvatske obale, mnoge hrvatske samouprave organiziraju stručna putovanja u matičnu zemlju.

Mi smo svojom kulturom, tradicijom i jezikom dio cjeline hrvatskog naroda iako živimo izvan granica matične zemlje. Možda upravo zbog te fizičke udaljenosti još više osjećamo tu pripadnost i njezinu važnost. Kao srednje dijete u obitelji koje se trudi marljivošću, samostalnošću, obazrivošću i rezultatima zaraditi pažnju u obitelji u kojoj je igrom slučaja u središtu pažnje obično najmlađe dijete ili najstarije, „nasljednik“.

Tako učenici hrvatskih škola u Mađarskoj nerijetko postižu istaknute rezultate na državnim razinama, oni su pod budnim okom hrvatske javnosti u Mađarskoj. Dok se u Hrvatskoj u medijima o školama piše općenito, u Mađarskoj hrvatski novinari gotovo poimenice znaju učenike iz hrvatskih škola. Ne zato što je te djece malo nego zato što su prisutni na svakom opraštanju generacija, danima kružoka, brojnim natjecanjima, sportskim danima, maskenbalima, otvaranjima, zatvaranjima škole, nastupima učenika izvan škole, kampovima kad je škola zatvorena... Školu tad posjećuju i političari, istaknute ličnosti. Jer hrvatske škole u Mađarskoj nisu samo škole – one su i temeljni centri očuvanja hrvatskog jezika, tradicije, hrvatske svijesti, a upravo je pomladak nositelj naše budućnosti.

Jezik je najvažnija sastavnica u očuvanju kulture, ali snažna pripadnost hrvatskoj zajednici očituje se i kod onih članova koji ne govore hrvatski jezik. Tako kod gostovanja hrvatskih folklornih skupina iz Mađarske u Hrvatskoj zajednički običaji, zajednički ples, pjesma i nošnje postaju taj zajednički jezik i zajednički most sretanja i razmjene.

Posjet matičnoj zemlji jako je važan. Tad hrvatskim okusima i mirisima napunimo baterije, a okruženi hrvatskim jezikom i krajolikom postajemo svjesniji cjeline kojoj pripadamo.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Mađarska se za predsjedanje pripremala dvije godine te će u šestomjesečnom mandatu održati 37 sastanaka Vijeća EU-a te otprilike 1600 neformalnih sastanaka.“

Mjesec je dana prošlo otkako je Mađarska preuzela rotirajuće šestomjesečno predsjedanje Europskom unijom, i to pod motom „Učinimo Europu ponovno velikom“. U prvih petnaest dana mađarski premijer bio je na službenom putu u Ukrajini, Rusiji, Kini i SAD-u. Sastao se s ruskim predsjednikom kao prvi čelnik neke članice EU-a od početka ruske agresije na Ukrajinu. Kijev – Moskva – Peking – Washington, Zelenski – Putin – Xi Jinping – Trump. Ta putovanja i susreti kao da su „iznenadili“ Europsku uniju i NATO. Mađarski premijer naglašava kako su ta putovanja i susreti „mirovna misija“.

Mađarska je za moto svojeg predsjedanja odabrala „Učinimo Europu ponovno velikom“, kopirajući time slogan bivšeg američkog predsjednika Donalda Trumpa, trenutačnog republikanskog kandidata na predsjedničkim izborima koji će se u SAD-u održati u studenome. Mađarska se za predsjedanje pripremala dvije godine te će u šestomjesečnom mandatu održati 37 sastanaka Vijeća EU-a te otprilike 1600 neformalnih sastanaka. U Mađarskoj se u studenom planira održati skup Europske političke zajednice, a istoga mjeseca i sastanak na vrhu s državama zapadnog Balkana.

Jačanje europske konkurentnosti, rasterećenje birokracije, snažnija obrambena politika i proširenje na zapadni Balkan dio su prioriteta mađarskog predsjedanja, rekao je mađarski veleposlanik u RH te predstavio prioritete šestomjesečnog mađarskog predsjedanja na prvoj sjednici Odbora za europske poslove novog saziva Hrvatskog sabora. Naglasio je kako je riječ o drugom mađarskom predsjedanju, ovog puta u „iznimno izazovnim vremenima u našem susjedstvu“ dok „Europa sve više zaostaje za svojom konkurencijom“ te se mora baviti migracijama, prirodnim katastrofama, klimatskim promjenama i demografskim

trendovima. Mađarska će naglasak staviti na jačanje konkurentnosti europskog gospodarstva, smanjivanje administrativnog tereta i jačanje europske obrambene politike. Prioriteti su mađarskog predsjedanja i suzbijanje nezakonitih migracija (pri čemu treba razviti učinkovitiju suradnju s trećim zemljama), oblikovanje budućnosti kohezijske politike (kako bi se ujednačio razvoj svih dijelova Europe) te promicanje poljoprivredne politike. Mađarski veleposlanik u Zagrebu, donosi HINA, naglasio je kako europsko društvo stari, nema dovoljno radne snage te da je zbog toga i sustav socijalne sigurnosti neodrživ.

Već sredinom srpnja oglasila se Europska komisija u svjetlu aktivnosti mađarskog premijera smanjivši razinu sudjelovanja na neformalnim ministarskim sastancima koje organizira rotirajuće predsjedništvo u Mađarskoj. Čini se kako su ostale europske institucije i zemlje članice na mađarsko ponašanje tijekom predsjedanja odlučile odgovoriti političkim bojkotom neformalnih sastanaka koje mađarska vlada organizira na svojem tlu, donose agencije.

Mađarska je pak upozorila Europsku komisiju da ne može birati institucije i zemlje članice s kojima želi surađivati jer je Europska unija međunarodna organizacija koju čine njezine države članice, a Komisija je institucija EU-a.

Agencije su donijele i vijest kako je mađarski premijer poslao čelnicima Europske unije privatno pismo nakon posjeta Kijevu, Moskvi i Pekingi i susreta s Trumpom, koji će zahtijevati da Ukrajina održi mirovne pregovore s Rusijom. Jedno je sigurno: Mađarska tijekom šestomjesečnog rotirajućeg predsjedanja Vijećem EU-a želi i politički djelovati. Pokazuje to i zastupnički klub Domoljubi za Europu.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Čelnici Hrvatske bratske zajednice iz Amerike posjetili Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj

Glavni predsjednik Edward W. Pezo sa suradnicima

Veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Anđrić ugostio je 8. srpnja u prostoru Veleposlanstva izaslanstvo Hrvatske bratske zajednice Amerike u kojem su bili glavni predsjednik Edward W. Pezo, glavna tajnica i rizničarka te tajnica Izvršnog i nacionalnog upravnog odbora Bernadette M. Luketich-Sikaras te izvršni potpredsjednik i član Izvršnog i nacionalnog upravnog odbora Franjo Bertović. Osim njih nazočila je i Mirjana Ana Maria Piškulić, načelnica Sektora za međunarodnu kulturnu suradnju i europske poslove u Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske. U srdačnom razgovoru sugovornici su prenijeli kako svojim glazbeno-tamburaškim i plesnim djelovanjem uspješno pridonose očuvanju hrvatske kulture i baštine u SAD-u i Kanadi te se i na taj način učinkovito povezuju s matičnom domovinom Hrvatskom.

U sklopu obilježavanja 130 godina svojega postojanja i djelovanja članovi HBZ-a Amerike upravo borave u Hrvatskoj, gdje su sudjelovali i na prvom, dvodnevnom kulturnom festivalu „Tambure kroz generacije“ u organizaciji HBZ-a i Hrvatske matice iseljenika te pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika Republike.

Kako bi potaknuli i suradnju u državama hrvatskoga susjedstva u kojima živi hrvatska nacionalna manjina, ovom su prigodom posjetili Mađarsku. U susretu u Pečuhu s generalnim konzulom RH Dragom Horvatom i glasnogovornikom Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozom Solgom načelno je dogovorena suradnja s Hrvatskim tamburaškim orkestrom iz Pečuha. Tijekom sastanka u Budimpešti, na kojem su osim veleposlanika Anđrića sudjelovale i diplomatska savjetnica Marina Sikora i direktorica predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj Ivana Herceg, informirani su o bilateralnim odnosima i položaju Hrvata u Mađarskoj, a bilo je riječi i o mogućnostima suradnje s tamburašima iz Gradišća.

Izvor: mvep.gov.hr

HOŠIG NA DANU ŠKOLE SREDNJE ŠKOLE „HRVATSKI KRALJ ZVONIMIR“

Glavna ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan i voditeljica đlačkog doma Estera Daražac-Bakóczy 6. lipnja nazočile su na Danu škole krčke Srednje škole „Hrvatski kralj Zvonimir“. Bio je to uzvratni posjet krčkoj srednjoj školi čiji su maturanti u pratnji svojih profesora još sredinom siječnja u okviru edukativnoga izleta u Budimpeštu posjetili i HOŠIG.

Za proslavu Dana škole pripremljen je bogat glazbeno-literarni program u sklopu kojega je ravnateljica krčke srednje škole prof. Gordija Marijan upoznala okupljene s radom ustanove na čijem je

Izabrani zastupnici Hrvatske samouprave Baranjske županije preuzeli vjerodajnice

Izabrani zastupnici

U Pečuhu su 18. lipnja u svečanoj dvorani Baranjske županije izabrani zastupnici Hrvatske samouprave Baranjske županije od županijskoga izbornog povjerenstva preuzeli svoje vjerodajnice. Oni su mandate osvojili na temelju županijske liste Saveza Hrvata u Mađarskoj. Vjerodajnice su preuzeli Brigitta Stivics Sándorné, Péter Balázs, Mihály Sárosác, Mirjana Murinyi, Ildikó Bosnyák Balázs, Tiborné Vebér i Zoltánné Kovácsevics. Vjerodajnice im je uručio predsjednik županijskoga izbornog povjerenstva dr. Tibor Nochta.

Hrvatska samouprava Baranjske županije, kao sve županijske narodnosne samouprave, broji sedam zastupnika koji među sobom biraju predsjednika. Izabrani zastupnici stupaju na dužnost polaganjem zakletve koja se treba održati između 1. i 15. listopada. Dotad Hrvatska samouprava Baranjske županije djeluje u sazivu koji je izabran 2019. godine.

U Baranjskoj županiji na izborima održanim 9. lipnja pravo glasa na županijskoj razini imalo je 3275 birača. Na listi je bilo 12 kandidata za sedmeročlano zastupničko tijelo. Na biralište je izišlo 2595 glasača (79,24 %), a 2526 glasalo je za Hrvatsku samoupravu Baranjske županije. Od toga su 2242 glasa bila važeća te 284 nevažeća. Prvih sedam kandidata s liste budući su zastupnici Hrvatske samouprave Baranjske županije. Na listi su bili kandidati ovim redoslijedom: **Brigitta Stivics Sándorné, Péter Balázs, Mihály Sárosác, Mirjana Murinyi, Ildikó Bosnyák Balázs, Tiborné Vebér, Zoltánné Kovácsevics**, Kristóf József Dervár, Adrienn Gergics, Mária Kovács, Attila Pintér, Györgyi Geosits Radosnainé.

Branka Pavić Blažetin

čelu te uručila priznanja i nagrade najboljim učenicima za postignute rezultate u učenju i na brojnim natjecanjima.

Svečano događanje ujedno je bilo i dobra prilika za dogovor daljnje suradnje i ostvarenje zajedničkih projekata krčke srednje škole i HOŠIG-a na području povijesti, kulture, književnosti i, naravno, sporta. Glavna ravnateljica Gojtan uručila je poziv košarkaškoj ekipi krčke škole na VI. Memorijalni košarkaški turnir „Dražen Petrović“ koji će se održati u rujnu ove godine.

Nakon završetka svečanosti gosti su pozvani u novouređeni ugostiteljski kabinet, gdje su ih budući kuhari počastili svojim specijalitetima, a posluživali su ih budući konobari.

Izvor: HOŠIG

Mnoštvo posjetitelja s obiju strana Mure na Festivalu zlevanke, vina i tambure

Najveće je enogastronomsko i glazbeno događanje u Sumartonu Festival zlevanke, vina i tambure. Na njega iz godine u godinu stiže mnoštvo posjetitelja s obiju strana rijeke Mure kako bi uživali u tradicionalnim jelima, tamburaškoj glazbi, druženju i vinu. Za organizaciju manifestacije i ove godine pobrinule su se mjesna i hrvatska samouprava Sumartona te Kulturno-umjetničko društvo „Sumarton” radi njegovanja mjesnih tradicija. Kod seoskoga doma i tržnice domaćih proizvoda 29. lipnja posjetitelje je čekao bogat glazbeni program, nastupi raznih tamburaških sastava s jedne i druge strane granice, puhačkih orkestara, folklornih skupina, poznatoga hrvatskog sastava Učiteljice i ponuda ukusnih zlevanki i vina iz pomurskih vinskih kuća. Istoga dana u prijepodnevnim satima održan je i II. Međunarodni susret oldtajmera i motorista.

Na Festivalu zlevanke, vina i tambure drage goste čekali su mladi „Sumartonski bandisti” dočaravajući glazbu nekadašnjih balova te Puhački orkestar XV. okruga iz Budimpešte, s kojim sumartonske samouprave (mjesna i hrvatska) te Općina Donji Kraljevec imaju potpisan kvadrilateralni sporazum o suradnji. Festival su i ove godine prepoznali mnogobrojni posjetitelji iz raznih krajeva, među njima i zastupnik u Mađarskom parlamentu Péter Cseresnyés, počasni konzul RH u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos, gradonačelnica Samouprave XV. okruga u Budimpešti Angéla Neméth Cserdi, dožupan Međimurske županije Josip Grivec, gradonačelnik Donjega Kraljevca Miljenko Horvat, predsjednik Hrvatske samouprave XV. okruga Stjepan

KUD „Vinica” predstavlja svadbene običaje svojega kraja

Pomurske žice

Kuzma te drugi načelnici i predstavnici raznih naselja. Njih je na otvorenju pozdravio načelnik Sumartona József Mihovics. Načelnik je u svojem svečanom govoru zahvalio mnogim dobrovoljcima koji već godinama rade na tome da festival dobije prepoznatljivo lice, da postane brend Sumartona. Ujedno je naglasio i to da je važno čuvati svoje tradicije i predati ih budućim naraštajima. Slične je misli podijelio i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés, koji je pohvalio

vodstvo mjesta i organizatore da su ovu manifestaciju očuvali tijekom mnogih godina te da je posjećenost događanja potvrda njegove kvalitete. Festival je službeno otvorio počasni konzul dr. Atila Kos prenijevši pozdrave veleposlanika RH u Budimpešti dr. Mladena Andrića. Konzul je istaknuo ulogu priredbe u povezivanju žitelja s obiju strana granice, što doprinosi i dobrosusjedskim odnosima Mađarske i Hrvatske, a na tomu je zahvalio svima.

Slijedio je kulturni program s mnoštvom izvrsnih tamburaša i folkloraša. Nastupili su tamburaši iz Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski” iz Serdahela, Tamburaški sastav „Pomurske žice” iz Serdahela s pomurskim pjesmama i popularnom hrvatskom glazbom. Članice Pjevačkoga zbora „Ružmarin” iz Kerestura razveselile su publiku kratkom šaljivom scenskom igrom. Zatim je slijedila Folklorna skupina „Pántlika” iz Velike Kaniže, čiji su plesači dali početni ritam za temperamentne plesove na balu. Tamburaški sastav „Biseri” iz Varaždina zabavljao je pu-

Festival je otvorio počasni konzul dr. Atila Kos

Sumartonski bandisti

bliku hrvatskim starogradskim pjesmama, a Tamburaški sastav „Belice“ međimurskim pjesmama. Kulturno-umjetničko društvo „Vinica“ već dugi niz godina surađuje s KUD-om „Sumarton“, ali zbog mnoštva nastupa na vinogorskom području tek su ove godine uspjeli uzvratiti posjet sumartonskom KUD-u. Njihovo društvo predstavilo

se da ćemo se ovdje češće viđati jer je ovaj kraj doista prekrasan. Gotovo svi govore hrvatski. Sumartanci su vrlo ljubazni domaćini i osjećamo se kao kod kuće“, rekao je predsjednik Kovačić.

Posjetitelji, a i domaćini nestrpljivo su čekali nastup sumartonskih tamburaša – Sumartonskih lepih dečki – koji su održali

Učiteljice

je svadbene običaje viničkoga kraja, što je publika nagradila velikim pljeskom. Predsjednik društva Domagoj Kovačić posebno se radovao što su konačno uspjeli doći u Sumarton. „Već više od trinaest godina surađujemo sa sumartonskom kulturnom udrugom, ali kako imamo uglavnom iste termine priredaba koje se vežu uz vinske tradicije, dosad nismo uspjeli doći. No radujem se da je konačno došlo vrijeme. Zanimljiva je priča našeg povezivanja. Jedan naš član dolazio je kupovati stiropor u trgovinu u Letinju i ondje se upoznao s prodavačem koji je član sumartonskog KUD-a. Odmah su razmijenili kontakte i tako su Sumartanci stigli u Vinicu, a mi smo sad ovdje. Nadam

Članice KUD-a „Sumarton“ peku zlevanku i kalamperčice

jednoipolsatni koncert svirajući poznate melodije hrvatske popularne glazbe. U sastavu posebno treba istaknuti odrasle članove obitelji Đuric, koji su ovaj put čak s trima članovima obogatili sastav: otac Jožo Đuric, predsjednik KUD-a „Sumarton“, stariji sin Milan i mlađi sin Danijel. Prekrasan je to primjer odgoja i njegovanja hrvatskih tradicija i jezika te potvrđivanja hrvatskoga nacionalnog identiteta.

Sumartonski pajaši kušaju vino Kamanheđe

Na koncertu poznatoga hrvatskog sastava Učiteljice nastala je velika gužva pod šatorom i svi su jedva čekali zgodne pjevačice – Učiteljice. One su se iskreno radovalle drugomu nastupu u Mađarskoj (bile su već u Pečuhu) znajući da u našoj zemlji živi dosta velik broj pripadnika hrvatske manjine. Shvatile su kako svojim pjesmama i one pomalo doprinose njegovanju hrvatskoga jezika. Nakon prve pjesme Učiteljica publika se rasplesala i uživala u lijepim glasovima pjevačica i temperamentnom ritmu. Poslije je s tim nastavila na balu uz sviranje Freya benda.

Dok se odvijao glazbeni program, pod šatorom su vrijedne članice KUD-a „Sumarton“ od jutra do mraka pekale kalamperčice s raznovrsnim okusima, zlevanke sa svakakvim pekmezima, palačinke, langoše i druga jela, a kod štandova vinskih kuća nudila se fina kapljica. Prekrasna priredba s izvrsnom organizacijom doprinijela je spajanju mnogih ljudi koji se možda samo ovom prilikom nađu u cijeloj godini, upoznavanju novih prijatelja, promoviranju hrvatske tradicijske pomurske kuhinje, vina i prekrasne hrvatske glazbene kulture, folkloru, a svime time i njegovanju hrvatskoga jezika i jačanju hrvatskoga nacionalnog identiteta.

Na festivalu se čula gotovo samo hrvatska riječ zahvaljujući mnogobrojnim gostima iz Hrvatske jer u tim prilikama hrvatski znaju i oni pomurski Hrvati koji se inače zbog mogućih gramatičkih pogrešaka ne usude progovoriti.

Beta

Prisjećanje na Stipana Pančića

Pjesmarica Fest III

Državna udruga šokačkih Hrvata 22. lipnja organizirala je kulturnu priredbu „Pjesmarica Fest III” u spomen na hrvatskog glazbenika i glazbenog pedagoga Stipana Pančića, koji je rodom iz Santova. Povod je bilo obilježavanje 65. obljetnice njegova rođenja. Kako nam je uz ostalo kazao predsjednik udruge Stipan Kovačev, cilj je priredbe prisjetiti se vrsnoga glazbenika i glazbenoga pedagoga Hrvata u Mađarskoj, a u tu svrhu pozivaju vrsne mlade hrvatske tamburaše iz Bačke i drugih krajeva Mađarske.

Nakon poslijepodnevnoga međunarodnog natjecanja u kuhanju bačke riblje čorbe u predvečernjem kulturnom programu na otvorenome ove godine nastupili su mohački Tamburaški sastav „Planina” i garski Orkestar „Bačka”. Poslije koncerta počeo je bal uz Orkestar „Bačka”, ali je plesnu zabavu „oprala kiša” kad je u večernjim satima Santovo pogodilo strašno nevrijeme.

Stipan Pančić rođen je 16. ožujka 1959. godine u Baji. Nakon hrvatske osnovne škole, koju je pohađao u Santovu, bio je učenik Hrvatsko-srpske gimnazije u Budimpešti,

Orkestar „Planina” iz Mohača

U kolu

gdje je 1977. godine maturirao. Školovanje je nastavio studirajući na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, gdje je stekao diplomu srednjoškolskoga profesora 1983. godine. Od 1982. godine radio je kao profesor glazbenoga odgoja. Bio je i voditelj školskoga pjevačkog zbora te školskoga orkestra u našoj gimnaziji na Trgu ruža, a poslije, nakon osamostaljenja, u HOŠIG-u. Autor je pet udžbenika za glazbeni odgoj s naslovom *Pjesmarica* te urednik novoga, kantorskog izdanja molitvenika i pjesmarice „Duhovna radost” Antona Prizslingera u izdanju Croa-

tice. Osim na stručnom iskazao se i na društvenom polju. Bio je zastupnik Hrvatske samouprave X. okruga i glavnogradske hrvatske samouprave. Dugogodišnji profesor glazbenoga odgoja naše budimpeštanske gimnazije preminuo je 2006. godine, iznenada i tragično, u 47. godini života u Budimpešti. Pokopan je na santovačkom groblju.

Priredba je ostvarena uz potporu Fonda „Gábor Bethlen”, Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Kulturnoga centra bačkih Hrvata i Hrvatske samouprave Santova.

S. B. • Foto: Stipan Kovačev

OPRAŠTANJE U SALANJSKOJ OSNOVNOJ ŠKOLI

U Baranjskoj županiji uz pečušku dvojezičnu školu Miroslava Krležu još je nekoliko škola u mađarskom školskom sustavu u kojima se odvija predmetna nastava Hrvatskoga jezika i književnosti te Narodopisa (5 + 1 sat tjedno) u narodnosnoj satnici. Izbor spomenutih predmeta nije obvezan te ga bira tek dio polaznika spomenutih škola. Tako je i u salantskoj školi, gdje nastavu Hrvatskoga jezika i književnosti te Narodopisa pohađa tek dio učenika, oni koji je biraju, upisuju i uče. Uz salantsku školu takve su škole i OŠ „Dorottya Kanizsai” u Šiklošu, MTÁI Széchenyi u Mohaču, OŠ „Géza Kiss” u Seljini (s martinačkom podružnicom) te OŠ Starin. Posljednji dan škole za učenike i oproštanje osmaša bilo je 21. lipnja. Tako je bilo i u Salanti, o čemu svjedoče i naše fotografije. Dvanaest učenika osmog razreda dirljivim programom oprostilo se od osnovne škole. Neki nastavljaju svoje srednjoškolsko obrazovanje u pečuškim srednjim školama, a neki i u udaljenijim gradovima. Svoje učenike na put je poticajnim govorom ispratila ravnateljica škole Éva Ádám Bedics. Učenici su zahvalili svim učiteljima i oprostili se od mlađih naraštaja.

Branka Pavić Blažetin

Glazbena priča promovira i Hrvate u Mađarskoj

Hrvatska televizijska emisija „Glazbena priča” prati i rad tamburaških sastava i plesnih ansambala Hrvata iz Mađarske. Primjer su toga snimljene emisije o Tamburaškom sastavu „Misija”, Panonskom tamburaškom orkestru i o KUD-u „Tanac”.

Urednica i voditeljica te emisije, Đurđa Habel, s dugogodišnjim iskustvom rada u medijima odlična je poznavateljica tamburaške glazbe i brojnih glazbenih priča. Ona u pozitivnom ozračju promovira i pomaže čuvati hrvatsku tradiciju i običaje te ih prenosi na mlađe generacije.

Emisija „Glazbena priča” emitira se petkom u 20:30 na CMC televiziji (www.cmc.com.hr) (kanal „Klape i tambure”) u prijenosu uživo s dvije reprize (subotom i ponedjeljkom u 15 sati). Reemitira se i na televizijama A1 TV (kanal 508) i Max TV (kanal 621). Snimatelj je i montažer Boris Zeljak. Emisija „Glazbena priča” s KUD-om „Tanac” iz Pečuha mogla se pratiti 10. svibnja od 20:30 u prijenosu uživo (<https://cmc.com.hr/program/cmc-tv-stream>). Emisija je dostupna na YouTubeu: <https://youtu.be/xzhGslOcbQM?si=0pahvzzgmJq-cuw3>.

Branka Pavić Blažetin

Najmlađi

Antunovo u Mohaču

Dio hodočasnika

Mohački Hrvati tradicionalno slave svetoga Antuna, svojega zaštitnika. Ove su godine Antunovo svetom misom i molitvom te poslije i ručkom slavili 16. lipnja u svojim domovima. Dan je obilježila sveta misa na hrvatskome jeziku u franjevačkoj crkvi koju su sagradili njihovi predci i franjevci. Prije svete mise dočekani su hodočasnici iz Pečuha i okolnih naselja, održan je mali koncert prije svete mise i molitva krunice. Nakon mise

slijedila je molitva križnoga puta u zavjetnoj crkvi (mađ. Fogadalmi templom). Svetu misu uz domaćega župnika Ladislava Bačmaija služio je te održao propovijed svećenik Tibor Berec.

Ovogodišnje hodočašće u organizaciji Hrvatske referature Pečuške biskupije Biskupijsko hodočašće za koje je organiziran i autobusni prijevoz iz Pečuha u Mohač, održano je na Antunovo. Biskupijsko je hodočašće

prošle godine organizirano prvi put, a tad se hodočastilo u Kemend. Autobus koji je krenuo iz Pečuha bio je besplatan za sudionike hodočašća. Nakon svete mise i molitve križnoga puta slijedio je zajednički ručak (grah u glinenom loncu) kojim su ugošćeni hodočasnici. Svetoj misi nazočio je i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Branka Pavić Blažetin

Foto: pecsiegyhasz.hu (Ákos Kollár)

DRUŽENJE U BREMENU

Hrvati u Bremenu prije godinu dana utemeljili su Udrugu „Srebrna krila” u sklopu koje djeluje i Plesna sekcija „Seljančice”. Nažalost, u sljedećem samoupravnom ciklusu neće moći utemeljiti hrvatsku samoupravu (prema zakonu nisu mogli inicirati ni utemeljenje jer ih u popisu birača iz 2022. godine nema onoliko koliko je zakonom propisano), ali će moći i nadalje njegovati hrvatsku kulturu, jezik i tradicije putem spomenute udruge. Tako je udruga 25. svibnja priredila cje-

lodnevni gastronomski dan. Pozvali su i brojne partnere iz Republike Hrvatske i Mađarske. Tako su na tom danu sudjelovale ekipa Hrvatske samouprave Vršende, ekipa iz naselja Nard, Bistrinaca, ekipa mjesne samouprave Kašada i više ekipa iz samog Bremena. Održano je tako II. natjecanje u kuhanju graha (prvo je uspješno održano prošle godine). Ocjenjivački sud nije imao lagan zadatak, ali odluke je trebalo donijeti. Prvo mjesto pripalo je ekipi Breme I, drugo ekipi Hrvatske samouprave Vršende, a treće ekipi iz Bistrinaca.

Branka Pavić Blažetin

FENOMENALNI DALMATINSKI KLAPSKI VEČER U ČEMBI

Gradišćanski Hrvati iz Austrije i Madjarske uživali su 1. junija 2024. u divnom dalmatinskom večeru u Čembi, na granici Austrije i Madjarske. Okupili su se iz mnogih sel Gradišća ali bilo ih je i iz Beča i Graca.

U punoj općinskoj hali u Čembi i šatoru koji je dodan zbog nesigurnih vremenskih prognoza, sve vrijeme su se čuli aplauzi i skupno jačanje publike i klapov koje su bile gosti večera.

Organizatori ove fenomenalne večeri su bili Kulturno društvo Čemba, Narodna stranka Čembe i Klapa „Dičaki“, koja je i otvorila ov večer svojim nastupom s narodnim jačkama iz Gradišća i Hrvatske.

Nastavljajući aktivnosti Kulturnog društva Čemba i Klapa „Dičaki“ na očuvanju hrvatske tradicije i njegovanju hrvatskih kulturnih vrijednosti i produljujući projekat „Klupska veza Gradišće – Hrvatska“ glavni inicijator i organizator ovoga večera predsjednik Kulturnog društva Čemba i umjetnički voditelj Klapa „Dičaki“ Andreas Benčić je za goste večera pozvao Klupu „Cambi“ iz Kaštel Kambelovca (blizu Splita) i Klupu „Nevera“ iz Rijeke.

Nakon Klapa „Dičaki“ vrhunac večeri bio je koncertni dio Klapa „Cambi“, koja broji u Hrvatskoj med najpoznatije i najbolje klapa. To su dokazali i ov večer svojim

Klapa „Cambi“ iz Kaštel Kambelovca

Organizator Andreas Benčić je izrazio svoje veliko zadovoljstvo cjelokupnim programom i atmosferom na ovom dalmatinskom večeru.

„Dalmatinski večer je rezultat većletnoga djelovanja Klapa Dičaki, ka je ostvarila opširan projekt u okviru EU-programa Erasmus skupa s klapama iz Hrvatske, Slovenije, Madjarske i Slovačke“, rekao je Andreas Benčić, peljač Klapa „Dičaki“.

Cilj večera je bio pokazati ljudem tokom jednoga večera razvitak klapskog jačanja i sve vrste klapov. Izvornu narodnu klupu ki nastupa *acapella* je dala Klapa „Dičaki“ sama a kot zastupnici festivalske klapa su nastupili Klapa „Cambi“. Tipus moderne klapa, ka uz instrumen-

talnu pratnju igra za zabav i ples i ka je u zadnji desetljeći nastala jako popularna, predstavila je u Čembi Klapa „Nevera“ iz Rijeke. „Gostovanje klapov iz Hrvatske je jako važno jer najveć se moremo mi naučiti od drugih. Kad se to čuje od iskusnih profesionalnih ljudi, to je druga učnja. Mi smo se puno svega naučili od naših prijatelja iz stare domovine Hrvatske.“ Benčić je i pozitivno presenečen, koliko ljudi je pohodilo ov prvi Dalmatinski večer u Čembi: „Da se je ovako napunilo, me motivira da dalje djelamo i opet nudimo ovako nešto, što nije svakidanje pri nas“.

Ovaj događaj je rezultat suradnje Klapa „Cambi“ i Klapa gradišćanskih Hrvatov iz Austrije i Madjarske „Dičaki“. Pitali smo gospodina Hrvoja Lozančića, člana i bas-baritona Klapa „Cambi“, kako su zadovoljni tom suradnjom s dečkima iz Klapa „Dičaki“. „Ako se dobro sjećam, upoznali smo se nakon koncerta u Petrovom Selu (Mađarska). I družili smo se nakon toga. Razgovarali o pjesmi, iskustvima... Malo je neobično. Mi smo po godinama koliko klapa Cambi traje stariji.

Klapa „Nevera“ iz Rijeke

nastupom i vrhunskom izvedbom. U njihovom nastupu osjetila se je iskrena ljubav prema klapskom pjevanju, što je dodatno doprinijelo kvaliteti njihovog izričaja, promicanju izvorne klapske pjesme izvedene na suvremeni način. Nije ni čudo da su doživjeli ovacije prisutnih gradišćanskih Hrvatov na svakoj pjesmi.

Po koncertnom dijelu večer je nadopunila Klapa „Nevera“ iz Rijeke svojim zabavnim pjesmami uz instrumentalnu pratnju za uživanje i ples. I sa njima su se gradišćanci jako dobro čutili pa su skupa jačili, tancali uz njihovu muziku do ranoga jutra.

TRENUTAK ZA PJESMU

Dalmatino, povišću pritrujena

Pute, laze pizon dubli tovari
Gustirne žedne, mijun sići i lati
Konkulana škina težakov od motik
Po žurnatin, žurnatin pritrujena

Prage kalet žnjutin dubli puntari
Naboj dalmatine rebati na drači
Kroz kadene dicu čičan pasli
A judi driti ka kolone
Dalmatino, povišću pritrujena

Intradu pravice s tilin štrukali
Rod puntarski resa na drači
Ditinstvon gladnin povist štukali
Dalmatino, povišću pritrujena

Ljubo Stipišić Delmata

Klapa „Dičaki“

Već ulazimo u 40. godinu neprekidnog rada, a opet, nešto smo mlađi po godinama. Tako da smo mi, iako mlađi sugovornici, zapravo govorili više o povijesti, razvoju, napretku klapske pjesme od folklornih početaka pa postepeno kroz sve ove godine dosadašnjeg rada na području zabavne glazbe. Ali i o tome kako unatoč tome ostati klapa, a ne samo višeglasni ansambl.“

Gospodine Lozančiću, Klapa „Cambibi“ je imala već nekoliko nastupa u Mađarskoj i Austriji među gradišćanskim Hrvatima. Kako se osjećate među njima i koji je vaš dojam o njihovoj ljubavi prema klapskoj pjesmi?

„Da, imali smo nekoliko nastupa u mjestima i gradovima... Ja ću koristiti hrvatska imena: Koljnof, Pinkovac, Petrovo selo, Pečuh, nekoliko puta u raznim prilikama Beč (Hrvatski dom, Schoenbrunn, Akzent...) i sada Čemba.

Kao i u većini prostora gdje žive Hrvati, prevladava glazbeni folklor koji je vezan uz žičane instrumente (tamburicu) i to je zajednički nazivnik hrvatskog melosa i folklor. No, mi klapski pjevači smo svojim radom proširili tradiciju pjevanja, koja se sve više štuje u drugim zemljama. Tako smo mi kao Klapa Cambi dolazili u mnoge krajeve gdje su Hrvati koji se nikad nisu susreli s klapskom pjesmom uživo i to u sve gore rečenoj različitosti (od folklornih napjeva pa do zabavne glazbe). Trebalo je vremena dok se ta vrsta glazbe 'primi' u ljudima. Ona je jednim dijelom manje atraktivna i manje čisto zabavna. Ali je jako vrijedna glazbeno, duboko u sebi sadrži napjeve i melodija iz vremena prošlost, poetiku naroda koju ju je opjevao: i tugu i ljepotu i radost našeg kraja. U njoj

je sačuvan i stari jezik našeg naroda. I nije tek tako zaštićena od UNESCO-a kao nematerijalna baština čovječanstva. Drago mi je i veseli me što je sve više interesa i vrijednog truda da se klapska pjesma njeguje i u Austriji i u Mađarskoj. A mi kao klapa stojimo na raspolaganju i uvijek pomognemo s notnim materijalima, savjetima... Što god možemo.“

Zadovoljstvo gostovanjem i publikom u Čembi iskazali su nam i iz Klapa „Nevera“. Razgovarali smo s voditeljem klapa, gospodinom Sanjinom Mandičićem, o njihovom dojmu o gradišćanskim Hrvatima i ljubavi gradišćanskih Hrvata prema klapskoj pjesmi uopće prema tradiciji i kulturi stare domovine.

„Uvijek je to super, uvijek se pjevaju hrvatski hitovi, poznate pjesme ljudi pjevaju skupa s nama i uvijek je to uspjele i uvijek je to bilo jako, jako dobro. Prošli smo već evocijeli svijet, uvijek ima naših ljudi svagdje gdje dođemo i uvijek to bude veselo i dobro.

Evo kao i ovdje raduje nas da smo vidjeli da je publika jako zadovoljna, da su pjevali s nama, da se plesalo. Super je bilo i mi smo se super osjećali kod vas ovdje u Gradišću.

I Gradišćanci su svojim ovacijama i aplauzi iskazali svoje zadovoljstvo Klapom „Nevera“, a posebno kad su u rani jutarnji uri najmlađji člani Klapa „Dičaki“ uzeli svoje tamburice i zaguslali i zajačili skupa sa člani Klapa „Nevera“.

Ufamo se da ovo nije posljednji dalmatinski večer u Gradišću.

Pokazalo se je da Gradišćanci jako guštaju/živaju u klapskoj pjesmi i da će organizatori ispuniti svoju nakanu da i dalje ovakve večeri organiziraju. Rekli su da ih puna općinska hala motivira da nam opet ponude nešto ovako fantastičnoga i nezaboravnoga. Veselimo se tomu!

Slobodan Stefanović • Foto: volksgruppen.orf.at

Bogatstvo...

Kukinjčanke

FOTO: SÁNDOR GÖNVEY

Ivandan u Senandriji

U organizaciji Hrvatske samouprave Senandrije paljenjem više tisuća svijeća 22. lipnja proslavljen je Ivandan, blagdan svetog Ivana Krstitelja.

Događanje je započelo dalmatinskom misom na mađarskom jeziku koju je u župnoj crkvi Ivana Krstitelja služio kapelan Dávid Bacsa. Nakon mise na trgu ispred crkve prisutne su pozdravili predsjednik Hrvatske samouprave Senandrije Đuro Benković i gradonačelnik Zsolt Fülöp.

I ove su godine na Ivandan u Senandriji sudionici zajedno položili svijećice na uličicama koje vode do glavnog trga te na dunavskoj šetnici između luke i križa Kucsera. Na dunavskoj šetnici nudila se degustacija dalmatinskih jela i vina, a u večernjim satima prisutne su zabavljali nastupi sastava „Vigad“, Izvorne plesne skupine „Igraj kolo“ iz Andzabega i tukuljskog Orkestra „Kolo“ pod vodstvom Lászlóa Halásza.

Tisuću svijeća

Kolo u središtu grada

Ivandan je također dio „Szentendre búcsúja“, tj. Senandrijske opraštaljke, već tristo godina. Običaj je sačuvala zajednica Hrvata Dalmatina iz Senandrije, što je grad Senandrija i priznao uključivanjem Ivandana među gradske praznike u svojem statutu, u Općinskom dekretu br. 8/2011 (II.17.). Predsjednik mjesne hrvatske samouprave Đuro Benković kaže kako proslavom Ivandana oživljavaju tradiciju donesenu s Mediterana. „Svijeće su bile važan pribor i simboli života srednjovjekovnih gradova. Njihovo je simboličko značenje da osvijetljene svijeće simboliziraju Spasitelja, svjetlo svijeta koje donosi prosvjetljenje i nadu. Proslava u kojoj svijeće osvjetljavaju zgrade, ulice i trgove kako bi svojom svjetlošću stvorile dostojanstvenu i fascinantnu

atmosferu. Davno, u noći Ivandana, svjetla svetog Ivana sjala su na mnogim mjestima u ovom gradu jer je ‘Ivanova misija također svjedočiti svjetlo’, ističe Benković.

Blagdan sv. Ivana, Isusova krstitelja (24. lipnja prema gregorijanskom kalendaru i 7. srpnja prema julijanskom), koji se naziva Ivanje, Ivandan, Ivan Svitnjak, Jovandan, proslavlja se skupom običaja u pučkoj tradiciji te se povezuje s ljetnim solsticijem. Poznat je mnogim europskim, ponajprije slavenskim narodima, a običaji povezani s tim blagdanom počinju na prastarom agrarnom vjerovanju u osiguravanje zdravlja ljudi i domaćih životinja te pospješivanje rasta usjeva. U hrvatskom folkloru to je najistaknutija ljetna svetkovina. U Hrvata običaj je paljenje ivanjskih vatri u su-

mrak uoči blagdana sv. Ivana Krstitelja. Stari je običaj da se mladić i djevojka uzmu za ruke i preskaču vatru ivanjskoga krijesa, a vatru mladež preskače i pojedinačno. Prastaro je vjerovanje da vještice, more i druga demonska bića neće moći djelovati dokle god se vidi ivanjska vatra i dokle god im se dim proširi. Blagdan sv. Ivana Krstitelja prije izlaska Sunca prate i ophodi krijesovalja (krisnica, ladarica), hodanje po pepelu od ivanjskoga krijesa, umivanje i kupanje na vrelima, u rijekama i moru.

Svirači iz Tukulje

Hrvatska zajednica Dalmatina u Senandriji ove godine slavi 200. obljetnicu rođenja poznatog opernog pjevača svjetskog glasa Ferenc Stégera, poznatog kao Franjo Stazić. U spomen na njega na Ivandan su polaznici Glazbene škole „Tihamér Vujicsics“ i izvođači iz Hrvatske održali opernu večer u senandrijskom dvorištu Gradskog pansiona (Városi vendégház udvara).

Predsjednik Hrvatske samouprave Đuro Benković ističe: „Cilj je organiziranja proslave Ivandana da se proslave naše zajedničke tradicije, da svjetlost malog plamena zasja kroz sve loše, nagomilane napetosti, uvrede i boli koje smo nanijeli jedni drugima, svojevoljno ili nevino.“

Kršul

PETROVO SELO I ETNOGLAZBA

Hrvatsko kulturno društvo „Gradišće” iz Petrova Sela uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske 28. lipnja organiziralo je ovogodišnji festival PETNO. Jednodnevni festival obilovao je programima započetim u večernjim satima Folklornom galom, a potrajali su do duboko u noć i svitanja zore. Oko organizacije angažiralo se, kao i svake godine, članstvo društva na čelu s predsjednicom Klaudijom Škrapić i umjetničkim voditeljem Petrom Škrapićem.

Festival PETNO ima dugu tradiciju. Prvi je održan 2005. godine, a tijekom proteklih godina bio je i ostao mjesto susreta različitih glazbenih stilova – od folklorne sve do zabavne i popularne glazbe, *rocka* i nastupa velikih glazbenih imena s hrvatske estrade. Mjesto je susreta i druženja ljubitelja etnoglazbe, hrvatske pjesme i plesa.

Folklorna gala u okviru ovogodišnjeg festivala okupila je velik broj folklornih sastava iz Mađarske i Hrvatske, a ostvarena je u okviru Kulturnog programa Petófi i strateškog partnerstva s budimpeštanskom Kućom narodnih običaja te uz potporu Ministarstva kulture i inovacija i Mađarskog prosvjetnog instituta. Programe ovogodišnjeg festivala PETNO pomagali su, uz spomenu-te, i Hrvatska samouprava Željezne županije te Hrvatska samouprava Petrova Sela.

Mladost

Ženski zbor „Ljubičica”

HKD „Gradišće” na Folklornu galu pozvao je prijateljska društva: KUD „Klaruš” Maruševec, sastav narodne glazbe „Boglya”, plesni ansambl iz Gencsapátija, a uz HKD „Gradišće” nastupili su i petrovoselski Ženski zbor „Ljubičica” te plesači i tamburaši Hrvatsko-mađarske dvojezične Osnovne škole Petrovo Selo. Oni su na oduševljenje nazočnih izveli obrađene svadbene običaje Petrova Sela. Ravnateljica škole Ana Škrapić Timar za Hrvatski glasnik rekla je: „Ove svadbene običaje obradili smo u okviru školskog kampa narodopisa koji je trajao ove godine od 24. do 28. lipnja. Mislila sam kako bi bilo

dobro učenike upoznati sa starim svadbеним običajima. Plesove su s djecom uvježbali nastavnici Petar Škrapić i Klaudija Škrapić, a pjesme Szabina Wágner-Kápitár uz tamburašku pratnju nastavnika Rajmunda Filipovića i Andrije Handlera.”

Gosti iz Hrvatske, KUD „Klaruš”, predstavili su se s pjesmama i plesovima Hrvatskog zagorja i Bilogore, a njihova tamburaška sekcija izvela je prigorsko-zagorske napjeve.

Hrvatsko kulturno društvo „Gradišće” i njegov plesni ansambl s pratećim tamburaškim sastavom pokazali su dio svojeg

repertoara. Društvo koje iza sebe ima sedam desetljeća postojanja i kontinuiranog rada i danas je motor folklornog gibanja u Petrovu Selu. Odlikuju ga brojni nastupi kako u uožj regiji tako i u susjednim zemljama. Ovoga puta HKD „Gradišće” izveo je svoje dvije najnovije koreografije, bunjevačke igre i plesove bošnjačkih Hrvata. Njih je s njima uvježbao umjetnički voditelj i koreograf pečušskog KUD-a „Baranja” Đuro Jerant.

Nakon Folklorne gale slijedio je koncert i plesačnica uz poznati sastav M.É.Z., koji izvodi irsku i škotsku etnoglazbu. Utemeljen je još 1988. godine kao jedan od prvih sastava u Mađarskoj koji je svirao irski i škotski folk. Moto je sastava kako „nemaju cilj, nego posao”. Do danas su izdali devet albuma i održali više od dvije tisuće koncerata, reče mi kulturni djelatnik Andrija Handler. Mađarsku plesačnicu održao je i plesni ansambl iz Gencsapátija.

Nakon irskog i škotskog folka slijedio je dvosatni nezaboravni koncert koji su održali Željko Krušlin Kruška i Latino. Ples, pjesma, druženje, zajedničko pjevanje i zabava nastavili su se duboko u noć s domaćim Orkestrom „Pinka Band”.

Branka Pavić Blažetin
Foto: HKD „Gradišće” i Tamás Makrai

IVANJSKI FESTIVAL

„Na Ivanje ne radim u ranje“

U organizaciji Hrvatske samouprave Martinaca na čelu s predsjednicom Đurđom Sigečan 22. lipnja održan je ovogodišnji Ivanjski festival u Martincima.

Podravski Hrvati tijekom svoje povijesti, pa tako i Hrvati u Martincima, štovali su običaje povezane s blagdanom svetog Ivana Krstitelja, tj. s Ivanjem. Taj se blagdan slavi 24. lipnja. U predvečerje blagdana palile bi se ivanjske vatre označavajući kako dolazi suncostaj, najduži dan u godini. Nekad bi i Martinčani u povorci selom nosili upaljene „lile“ (lilanje) i pjesma bi odjekivala selom. Palio se krijes, oko njega se igralo kolo, preskakivalo. Danas je ipak malo drukčije. Sve je teže čuvati običaje jer stari stare, a mladih je u selu sve manje. Nekad je među podravskim Hrvatima često ime bilo Ivan, Ivo, Januš, Janči, Jančija, Jankula... Nije se radilo na Ivanje. „Na ivanjsko, ej, navečer.“

Oko ivanjske vatre

Ivanjska vatra koja se pali ima simboliku ognja koju općenito vatra i svjetlost imaju u kršćanstvu. Vatra simbolizira žar života, pobjedu života nad smrću, pobjedu svjetlosti nad tamom. S blagdanom svetog Ivana Krstitelja povezuju se razni običaji, hodočašća, procesije, mise, narodna veselja... U čast

Veterani iz Donjeg Miholjca i Martinaca

sv. Ivana vjernici poste, zavjetuju se, mole, upućuju pjesme. Spomendan svetog Ivana Krstitelja u folklornom je smislu nakon Božića najbogatiji blagdan: od paljenja ivanjskih vatri u sumrak, jutarnjeg buđenja kako bi se okupalo u rijekama i jezerima, hodanju po pepelu ivanjskih krijesova do kićenja i ukrašavanja kuća cvijećem.

Program ovogodišnjeg Ivanjskog festivala započeo je prijateljskom nogometnom utakmicom „veterana“ iz Donjeg Miholjca i Martinaca. Oni se druže već nekoliko godina na obostrano zadovoljstvo. Ovoga puta pobijedili su domaćini (Zrinski – Veterani) s 2 : 1.

Svečanu svetu misu na hrvatskom jeziku, tamburašku – kako i priliči „bučuri“, služio je svećenik Gabrijel Barić, koji je rodom iz Martinaca, uz sudjelovanje Ženskog pjevačkog zbora „Korjeni“ i sastava „Podravski svirači“. Nakon svete mise povorka folklorša uz pjesmu i ples uputila se do martinačke Mrtvice, gdje je u vodu stavljen ivanjski vijenac te su uprizoreni stari ivanjski običaji. Zapalila se

U narodnoj nošnji

vatra i zaplesalo kolo, pjevale ivanjske pjesme. Kod načelnikova ureda u parku sve je sudionike čekao stol s tradicionalnim poslasticama. Kulturni program odvijao se u sportskoj dvorani. Sudjelovali su Ženski pjevački zbor „Korjeni“, Hrvatska izvorna folklorna grupa iz Budimpešte i Mješoviti zbor Hrvata grada Harkanja. Nakon programa slijedio je Hrvatski bal uz Orkestar „Podravka“.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Facebook – JGDŽ

TIJELOVO

U Martincima je proslavljen blagdan Tijelova. Svetu misu služio je umirovljeni svećenik Pečuške biskupije Imre Horváth. I ove je godine postavljen tijelovski oltar kraj same crkve. Oltar su napravili Béla Keszthelyi i njegova supruga Jelka sa svojim kćerima i unucima. Nažalost, danas se u Martincima pravi samo jedan oltar. Stare žene, martinačke Hrvatice su oslabjele ili umrle i nema onih koji bi pravili oltar, ali su martinački vjernici zahvalni dragom Bogu i obitelji Keszthelyi i na ovom jednom tijelovskom oltaru 2024. godine.

Foto: Emma

Blagoslov

Mala stranica

SURADNJA ŠKOLA IZ ŠELJINA I GRUBIŠNOG POLJA

Suradnja Osnovne škole „Géza Kiss” iz Šeljina i Osnovne škole Ivana Nepomuka Jemeršića iz Grubišnoga Polja traje već desetljećima. Međusobne razmjene učenika i djelatnika odvijaju se po godišnjemu planu rada dviju spomenutih škola. Učenici iz Grubišnoga Polja sa svojim učiteljima borave u Šeljinu svake jeseni, a učenici iz Šeljina svakoga su proljeća u Grubišnome Polju. Dvoje ravnatelja, Robert Ronta i Snježana Šeliš, potiču suradnju.

Iako je već kraj školske godine, u uspomeni je šeljinskih učenika dvodnevni boravak u Grubišnome Polju 9. i 10. svibnja. Učenici 4. razreda šeljinske škole sudjelovali su na dvodnevnome izletu u Hrvatskoj. Nakon srdačne dobrodošlice učenici šeljinske škole predstavili su se kratkim programom. U njihovu su čast učenici koji u školi Ivana Nepomuka Jemeršića uče mađarski jezik otpjevali nekoliko pjesama na mađarskome jeziku.

Tako je počelo divno dvodnevno druženje... Nakon svečanosti prvoga dana uslijedio je praktični sat na kojem su djeca zajedno stvarala svoje male uspomene. Nakon ručka učenici iz Šeljina sa svojim novim prijateljima otišli su njihovim kućama, gdje su bili smješteni.

Drugi je dan bio u znaku zajedničkoga putovanja u glavni grad Hrvatske, Zagreb. Prva postaja bio je Muzej čokolade u samome središtu glavnoga grada. Muzej čokolade u Zagrebu posvećen

Na Sljemenu

Ispred Muzeja čokolade

je čokoladi i njezinu povijesnom, geografskom i kulturnom značaju. Interaktivnim pristupom učenici su pozvani na putovanje kroz prostor i vrijeme, gdje su istraživali prostorije stimulirajući osjetila vida, mirisa, dodira, sluha i, naravno, okusa. Na ulazu u Muzej dobili su i kutiju za degustaciju u kojoj se nalazilo devet vrsta vrhunskih čokolada (zrnca kaka, uzorci 100 % čokoladne

mase, tamna, mliječna, bijela i rubin čokolada te žličica kojom su mogli kušati tekuću tamnu, mliječnu i bijelu čokoladu). U svakoj su sobi, kušajući i ponovno kušajući, naučili nešto novo.

Sljedeća je postaja bilo skijalište Sljeme na Medvednici, udaljeno 15 kilometara od Zagreba. Vrh Sljeme nalazi se iznad Zagreba na nadmorskoj visini od 1033 metra. Na vrh su stigli kabinskom žičarom s kabinama za deset osoba. Dočekao ih je prekrasan prizor. Osim 169 m visokoga TV tornja dobili su i prekrasan pogled na grad i okolice. Nakon ukusnoga ručka malo su se odmorili i krenuli nazad u Grubišno Polje.

Nakon povratka u Grubišno Polje i zajedničke večere sretni i puni doživljaja krenuli su kući u Šeljin. Dva dana druženja bila su vrlo korisna za sve, vrijeme je proteklo u dobroj atmosferi, djeca su uživala u svakome trenutku, piše ravnatelj šeljinske škole Robert Ronta. S njim su na izletu bile i kolegice Anita Lőrincz Botykainé, Tímea Dudás i Rita Bella Ronta.

Ova je ekskurzija pružila djeci vrlo dobru priliku da steknu nova prijateljstva, da bolje upoznaju kulturu drugih. Također, dobili su veliku pomoć u razvoju svojih jezičnih vještina. „Nastojali smo u potpunosti iskoristiti pozitivna iskustva i mogućnosti te im uz pomoć dječje otvorenosti pružiti uspomene za cijeli život”, zaključuje ravnatelj Ronta.

Branka Pavić Blažetin

Zrinski su i danas poveznica naroda

Pomurje i Međimurje s bezbroj niti vežu se uz Nikolu VII. Zrinskog, pjesnika, vojskovođu, hrvatskog bana i župana Zalske županije čiji su se posjedi nalazili s objiju strana rijeke Mure. U neposrednoj blizini ušća rijeke Mure u Dravu stajala je i njegova utvrda Novi Zrin, koja je imala važnu ulogu u obrani protiv neprijatelja. Na desnoj obali rijeke Mure, u Donjoj Dubravi, u kojoj se dugi niz godina njeguje spomen Zrinskih, 24. lipnja otkrivena je spomen-ploča uz polaganje vijenaca na spomeniku Zrinskom. Spomen-svečanost i postavljanje spomen-ploče ostvareni su u suorganizaciji Znanstvene radionice povijesti Ludovika, nacionalnog Sveučilišta javne službe u Budimpešti i Općine Donja Dubrava.

Uzvanici svečanog događanja

U želji da se uspomena na obitelj Zrinski i utvrdu Novi Zrin održi živom u posljednje vrijeme nižu se razni međunarodni hrvatsko-mađarski projekti institucija, udruga i općina. Sveučilište za nacionalnu obranu „Nikola Zrinski“ u Budimpešti, koje danas djeluje u okviru Sveučilišta javne službe, mnogo je doprinijelo tomu da se istražuje povijest Zrinskih. Zasluga je toga sveučilišta što je pronađena lokacija Novog Zrina, koji je 1664. srađen sa zemljom. Sveučilište desetljećima surađuje s mnogim udrugama koje njeguju spomen na Zrinske, pa tako i sa Zrinskom gardom Čakovec, Udrugom Zrinskih kadeta, općinama i drugim partnerima. Prošle godine u povodu 400. obljetnice rođenja graditelja Novog Zrina Nikole VII. Zrinskog i 360. obljetnice od izgradnje utvrde Institut nacionalnog nasljeđa na lokaciji nekadašnje utvrde (na mađarskoj strani) podignuo je trojezični spomenik (mađarsko-hrvatsko-engleski). Kako bi se i simbolično povezoao duh Zrinskih, ove je godine podignut spomenik na hrvatskoj strani s mađarskim natpisom u znak prijateljstva hrvatskog i mađarskog naroda. Svečani program započeo je hrvatskom i mađarskom himnom nakon čega je načelnik Donje Dubrave Marijan Varga pozdravio nazočne, među njima predsjednika Zrinske garde Čakovec

Đuru Bela, rektora nacionalnog Sveučilišta javne službe u Budimpešti dr. Gergelya Delija i dekana Pétera Lippajja, saborskog zastupnika Ljubomira Kolareka, pukovnika i voditelja Doktorske vojne tehničke škole prof. dr. Józsefa Padányija, predstavnika Instituta kulturnog nasljeđa Istvána

Kovácsa, predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana i mnoge znanstvenike, predstavnike Istraživačke radionice Ludovika, načelnike općina s objiju strana Mure. „Adassék tisztelet a hadvezér és költő Zrínyi Miklósnak!“ („Neka se daje počast vojskovođi i pjesniku Nikoli Zrinskom!“) stoji na spomen-ploči koja je postavljena na postojeći spomenik koji je podignut na desnoj (hrvatskoj) strani rijeke Mure u blizini nekadašnjeg Novog Zrina. Profesor Gergely Deli u svojem je svečanom govoru istaknuo da je ime Zrinskih i u povijesnim vremenima i danas poveznica hrvatskog i mađarskog naroda. Dodao je da tu dobru i

Polaganje vijenaca

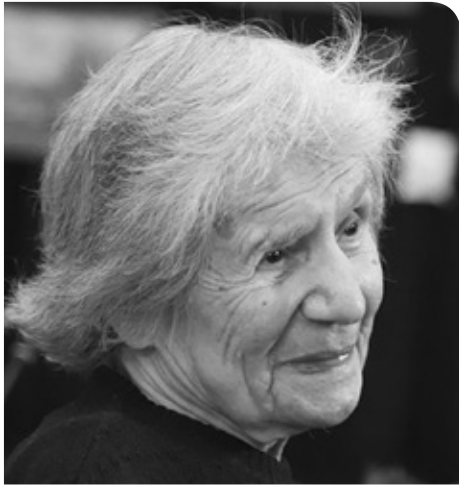
jaku poveznicu, „kopču“, čuvaju oba naroda, a zadatak je novih naraštaja također je čuvati i njegovati. Zatim se osvrnuo na naučna djela Nikole Zrinskog, borbu za slobodu protiv neprijatelja, pad Novog Zrina 30. lipnja 1664. (prije 360 godina). Svečanost i postavljanje spomen-ploče ujedno je bila i počast vojnicima koji su poginuli braneći tvrđavu i obje zemlje. U sklopu obilježavanja na spomenik su položeni vijenci od raznih institucija, općina i udruga. Cijeli program svojom nazočnošću uveličali su članovi Povijesne postrojbe Udruge Zrinske garde Čakovec i Udruge „Zrinski kadeti“ iz Kerestura.

Beta • Foto: Edit Kocsis

U SPOMEN

Kata Bende Filaković

(1929. – 2024.)

Kata Bende Filaković rođena je u Aljmašu u bunjevačkoj obitelji 15. svibnja 1929. godine. U pečuškoj hrvatsko-srpskoj školi radila je 36 godina. Do mirovine i nakon mirovine predavala je biologiju, zemljopis i kemiju te politehniku. Osnovnu školu završila je u rodnom selu Aljmašu kod časnih sestara. U Aljmašu je kao petnaestogodišnja djevojčica bila svjedokinja odvođenja Židova iz Aljmaša, što joj je ostalo urezano u sjećanje za cijeli život. Završila

je učiteljsku školu vjerojatno u Budimpešti. Bila je prva generacija učitelja koji su išli po okolnim selima i nagovarali roditelje da upisuju svoju djecu u „našu“ pečušku školu. I u mirovini je radila kao odgajateljica po učeničkim domovima. Preminula je 29. lipnja 2024. u Pečuhu. Ukop posmrtnih ostataka bio je 16. srpnja u 12 sati na pečuškom groblju u dijelu zvanom „urnacsarnok“.

Ovako su se na Facebooku Hrvatske škole „Miroslav Krleža“ sjetili svoje nekadašnje dje-latnice u povodu njezine smrti:

„U rajskoj je zbornici jutros popunjen novi status i uprava škole s one druge strane ne treba više razmišljati o tomu tko bi mogao predavati geografiju i biologiju. Besmrtnim utemeljiteljima Hrvatske škole u Pečuhu u 95. godini svojega života priključila se i profesorica Kata Filaković.

Prije godinu dana, na jubilarnom programu u povodu 70. obljetnice utemeljenja osnovne škole još nam je bila u redovima gostiju i prisjećajući se početnih godina, dočarala nam je atmosferu prvih pionirskih godina, kada je škola još doslovno funkcionirala poput male obitelji.

Mi, koji smo nastavnicu Filaković upoznali 70-ih godina, u prvom redu je pamtimo po njezinim jako tipičnim nastavnim metodama, koje bi se i danas smatrale jako modernima. Kad smo iz geografije učili nove države, dovukla bi nam suvenire, proizvode istih, bilo joj je važno

da svim čulima poveže nove spoznaje. Kad se radilo o Kini – ona nam je donijela maramu iz Kine, da opipamo pravu svilu. Sigurno svi naši vršnjaci pamte njezin kabinet iza učionice u Ulici Bercsényi gdje su članci iz raznih novina bili svrstani u mape, referate koje smo držali uz određena gradiva, te njezine potpise za iste od kojih je trebalo pokupiti deset za jednu peticu. Od nijemih promatrača, mi smo na njezinim satima postali aktivni suigrači, na sve moguće načine nas je uvukla u zbivanja na satu. Kao njezini nasljednici u pedagoškom pozivu tek vidimo koliko je prethodila svom vremenu. I danas bi na vrednovanju pedagoga prošla sa 100 %.

Na satima tehnike pod njezinim smo nadzorom šivale suknje, kecelje, štrikale pulover, a u učeničkom domu za djevojke je organizirala tečaj ručnih radova.

Bila je neumoran organizator, zahvalni smo joj na svim izletima na koje je vodila učenike viših razreda, svake smo godine upoznali nova predjela Mađarske, neki smo s njom prvi put putovali u mjesta izvan naše uže okolice. A nezaboravan je bio i izlet u ondašnju Čehoslovačku Republiku koji je organizirala za prve generacije naše gimnazije.

Nećemo zaboraviti ni scenu, niti njezinu tipičnu rečenicu s kojom je znala upozoriti nestašne učenike: ‘Halo dečki, vi tamo natrag!’

Profesorice, hvala Vam na svemu, neka vas anđeli čuvaju do ponovnog susreta!”

BPB – HG • Foto: Ákos Kollár

U SPOMEN

Anka Bunjevac

(1950. – 2024.)

U Amsterdamu je nakon kratke i teške bolesti 27. lipnja 2024. godine preminula poznata Vršendanka Anka Bunjevac. Rođena u šokačko-hrvatskoj obitelji 14. kolovoza 1950. godine, ponijela je sa sobom iz rodnooga sela na

svoj životni put hrvatski jezik i kulturu, priče i svijet šokačkih Hrvata. Nakon osnovne škole u Vršendi srednjoškolsko školovanje nastavlja u Budimpešti u tadašnjoj srpsko-hrvatskoj gimnaziji na Trgu ruža. Ističe se svojim darom za pjevanje, postaje članica Folklorne ansambla „Luč“ te s ansamblom putuje i nastupa diljem zemlje i svojim glasom i stasom te pojavom očarava publiku. Diplomirala je na Visokoj školi u Pečuhu mađarski jezik i književnost te srpsko-hrvatski jezik i književnost. Dolaskom u Pečuh na studij postaje članica Folklorne ansambla „Baranja“. Nastupa s ansamblom diljem zemlje i šire. Nakon diplome počinje svoj život u Budimpešti. Bila je članica i Mađarskoga državnog plesnog ansambla. Nastupa s ansamblom diljem svijeta. Emigrirala je s obitelji u Nizozemsku i nastanila se u Amsterdamu. Majka je dvoje djece – sina i kćeri. U Amsterdamu se zaposlila kao pedagoginja i ondje radila do mirovine. Predavala je mađarski jezik i bavila se djecom s posebnim potrebama.

Redovito je posjećivala svoje rodno selo Vršendu. Svako je ljeto boravila u Vršendi i Mohaču na Planini, kod svojih prijatelja u Budimpešti i šire. Neizmjereno je voljela svoju šokadiju.

Anka Bunjevac i Orkestar „Orašje“ u nakladi Hrvatske samouprave Vršende 2004. godine izdali su CD „Pivaj lipo, ti vršendska seko“. Planirano je ponovno izdanje spomenutoga CD-a u 2024. godini.

Ankin se glas čuo daleko, a ljubav prema rodnom selu pokraj vode, Vršendi, i njezinim stanovnicima, curama kao jagodama širila se njezinom pismom razdragano okrećući se kao i kolo polagano. U knjizi „Lipa naša Vršenda, običaji, priče i pjesmice“ u Epilogu knjige Anka Bunjevac među ostalim je napisala: „Do moje 14. godine sam tu živila. Naši Šokci su bili ljudi dobre volje, rađeni, vridni i veseli, al’ bome nepravdu nisu mogli podneti. Ponosna sam na nji i što sam Šokica. Pisma i svirka su glasovi duše... (to sam nigdi čitala), tako i ja osjećam i mislim. Sva čeljad koja su tamo svoj cili život proživila, odseljena su se u tišinu i vikovični san groblja... Kada to pišem, teško mi je..., teško mi je misliti na to da je sve nestalo i prošlo. Al’ ipak ko da iz daleka čujem mili vitrićak koji mi šapće: Pivaj lipo, ti vršendska seko...”

Anka Bunjevac sahranjena je 9. srpnja u Amsterdamu. Neka joj je laka zemlja.

Branka Pavić Blažetin

VIII. HRVATSKI LJETNI FESTIVAL NA DRAVI

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA, KULTURNO-PROSVJETNI CENTAR I ODMARALIŠTE
HRVATA U MAĐARSKOJ TE HRVATSKI KULTURNI I SPORTSKI CENTAR JOSIP GUJAŠ DŽURETIN
IMAJU ČAST POZVATI VAS NA

VIII. HRVATSKI LJETNI FESTIVAL NA DRAVI

KOJI ĆE SE ODRŽATI 10. KOLOVOZA 2024. G. U BRLOBAŠU
U POSTAJI NACIONALNOG PARKA DUNAV-DRAVA

PROGRAM:

- 8:30 Dolazak gostiju
- 9:00 Predstavljanje gastronomskih specijaliteta hrvatskih regija u Mađarskoj
- 13:00 Degustacija gastronomskih proizvoda i ručak
- 13:30 Tamburaška glazba na otvorenom
- 16:00 Promocija knjige "Hrvatske nošnje u Mađarskoj"
- 17:00 Nastup KUD-a "Tanac" iz Pečuha i Ženskog pjevačkog zbora "Korijeni" iz Martinaca
- 18:00 Plesačnica – voditelj plesačnice: József Szávai – svira: TS "Podravski tamburaši"
- 20:00 Koncert glazbenog sastava "KUMОВИ"

KUMОВИ

Program podupiru:

2024.

HRVATSKE SAMOUPRAVE I CIVILNE UDRUGE IZ PODRAVINE

NKUL-KP-1-2024/3-000376